

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Aluehallitus, § 244, 18.09.2023

Aluehallitus, § 267, 09.10.2023

Aluehallitus, § 319, 20.11.2023

§ 319

Pirkanmaan hyvinvointialueen IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämishjelma

21331/2023

Aluehallitus, 18.09.2023, § 244

Valmistelijat / lisätiedot:

Päivi Tryyki, IKÄIHMISTEN JA VAMMAISTEN PJOH, paivi.tryyki@pirha.fi

Liitteet

- 1 IKI2035 ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos
- 2 Asumisen käsitteiden määrittelyä

Perustelut

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman kärjen ” Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut” useampaa alatavoitetta on valmistelu kokonaisuudessa nimeltä IKI2035 Ikäihmisten palvelujen kehittämishjelma vuoteen 2035. Kehittämishjelmassa nivotaan yhteen useampia strategian alatavoitteita, jotta toimeenpano muodostaisi selkeän ja eheän kokonaisuuden nimenomaan ikäihmisille järjestettävien palvelujen osalta.

IKI2035-kehittämishjelman tavoitteet

IKI2035-kehittämishjelman keskeinen tavoite on toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä palvelurakenne, johon pyritään viiden kehittämisen kärjen avulla. Kehittämisen kärkiä ovat:

1. Neuvonnan, ohjauksen ja matalan kynnyksen palvelujen vahvistaminen

Neuvonnan ja ohjauksen ammatillista tarjoamaa vahvistetaan. Arviointiprosesseja kehitetään palveluratkaisujen oikea-aikaisuuden ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

2. Kotona asumista tukevien palvelujen vahvistaminen

Asumista tutussa ympäristössä tuetaan entistä vahvemmin kehittämällä kotiin annettavia palveluja, kuntoutusta sekä lyhytaikaishoitoa ja kuntouttavaa päivätoimintaa. Teknologian käyttöä lisätään palvelutuotannossa asiakastarpeiden mukaisesti.

3. Palvelurakenteen keventäminen

Asumispalvelujen rakennetta kevennetään palvelujärjestelmän kestävyden turvaamiseksi. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen kysyntää hillitään laajentamalla yhteisöllistä asumista merkittävästi tähän palveluun soveltuvissa asiakasryhmissä sekä tukemalla omais- ja perhehoitoa. Laitoshoito puretaan.

4. Integraation vahvistaminen yhdyspinnoissa

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Erilaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteentoimivuutta parannetaan ikääntyneille keskeisissä palvelu- ja hoitopoluissa. Lisäksi kehitetään monituottajuutta ja kumppanuuksia mm. kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

5. Vaikuttavat teknologiaratkaisut

Teknologian hyödyntämistä edistetään sekä palvelutuotannossa että asiakkaiden keskuudessa. Uusia ratkaisuja ja käyttöä tukevia tarjotaan asiakastarpeiden mukaan. Lisäksi kehitetään digitaalisia palveluja ja tiedolla johtamista.

IKI2035-kehittämishojelman laatiminen

Ohjelmaa on rakennettu virkajohdon alaisuudessa konsulttiyhtiö Nordic Healthcare Groupin (NHG) ollessa valmistelun tukena. Ohjelman työstämiseen on osallistunut ikäihmisten palveluista asiantuntijoita ja ohjelman sisältöjä on työstetty myös useammassa työpajassa. Valmistelussa on käytetty pohjana laajasti avoimen datan tilastotietoja mm. THL, Tilastokeskus, Sotkanet, Kela. Nykytila-analyyysien pohjana on lisäksi käytetty poikkileikkausdataa Pirhan omista tietojärjestelmistä.

Nykytilan kuvaus ja muutospaineet

Ikäihmisten palveluiden toimintaympäristö on murroksessa johtuen niin lainsäädännössä viime vuosina tehtyjen muutosten, henkilöstön saatavuuden vaikeutumisen, palvelutarpeiden kasvamisen kuin kustannusten kasvunkin takia.

Lainsäädännössä tapahtuneista muutoksista vuonna 2021 voimaan tullut asiakasmaksuasetus siirsi kustannusvastuuta palveluiden käytöstä merkittävässä määrin asiakkailta palvelun järjestäjälle. Henkilöstömitoitusta asumispalveluiden piirissä on kiristetty vaihteittain samalla eriyttäen välillinen ja välitön asiakastyö toisistaan, jolloin tosiasiallinen vaadittu henkilöstömäärä/asiakas on kasvanut suuremmaksi kuin mitoituksissa ilmoitettava luku, joka on 1.4.2023 lähtien ollut 0.65 työntekijää/asiakas. Riittävää määrää henkilöstöä vakituisiin työsuhteisiin sekä sijaistuksiin ei ole ollut riittävästi saatavilla, mikä on johtanut kalliin ja osin epätarkoituksenmukaisen vuokratyövoiman käytön voimakkaaseen kasvuun. Alalta eläköityvien määrän kasvu ja alalle hakeutuvien määrän lasku yhdessä aiheuttavat sen, ettei riittävää määrää henkilöstöä ole saatavilla vastaamaan kasvaviin palvelutarpeisiin nykyrakenteessa.

Ikäihmisten määrä kasvaa voimakkaasti, yli 80-vuotiaiden osalta absoluuttinen kasvu vuoteen 2035 mennessä on väestöennusteen mukaan 69 %. Lukumääräisesti tämä tarkoittaa Pirkanmaalla kasvua nykyisestä reilusta 31 000:sta lähes 53 000:een. Palvelutarpeen näkökulmasta yli 80-vuotiaista noin joka kolmas käyttää säännöllisesti ikääntyneille tarkoitettuja sosiaalipalveluja, jolloin palvelun tarvitsijoiden määrä kasvaa nykyisestä merkittävästi.

Ikäihmisten palvelujen kustannuksia ovat kasvattaneet henkilöstömitoituksen kasvu ja palkkaratkaisut, mm. palkkaharmonisaatio, yleinen inflaatio ja yleinen kustannustenkasvu mm. polttoaineissa ja elintarvikkeissa sekä yksityisen ostopalvelutuotannon hintojen nousu. Ilman kustannusten kasvua hillitseviä toimia ikäihmisten palvelujen kustannusten ennustetaan kaksinkertaistuvan vuoteen 2035 mennessä nykyisestä.

Palveluiden verkoston tavoitetila ja johtopäätökset

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

IKI2035-ohjelmassa palveluita kehitetään alussa mainittujen viiden kehittämisen kärjen kautta, joihin sisältyy monikanavaisen palveluverkon vahvistaminen. Monikanavaisessa palveluverkossa palveluita voidaan toteuttaa niin fyysisissä toimipisteissä, liikkuvina palveluina, digipalveluina kuin erilaisin teknologisin ratkaisuin. Kustannusten kasvun hillitsemisessä keskeisessä roolissa tulee olemaan palvelurakenteen keventäminen erityisesti koskien hoivaan liittyviä asumisen ratkaisuja.

Palveluverkon osalta fyysisten tilojen katselmus erityisesti ikääntyneiden erityisasumispalvelujen osalta on vielä kesken ja edellyttää mm. tilojen teknisen kunnan ja toiminnallisen arvion yhteensovittamista, edellä mainitun tilaselvityksen, käynnissä olevien rakennushankkeiden sekä yksityisen palvelutuotannon katselmuksen yhteensovittamista väestöennusteeseen perustuvaan palvelutarvearvioon. Lisäksi tuotantotapa-analysit koskien erityisesti ikäihmisten ympärivuorokautista palveluasumista sekä yhteisöllistä asumista vaativat vielä työstämistä erityisesti oman tuotannon vertailukelpoisten tuotekohtaisten kustannusten osalta.

IKI2035-kehittämishjelma sisältää nykytilakuvauksen lisäksi arvioita tulevien vuosien kehityskulusta erilaisiin ratkaisuihin perustuen, kehittämisen kärkien osakokonaisuuksien kuvausta sekä vaikutusten arviointia. Ohjelmaa tulevat täydentämään palveluverkkotarkastelu sekä tuotantotapa-analysit niiden valmistuttua.

Palveluverkkovalmisteluun liittyvä asukkaiden kuuleminen jatkuu muun muassa palautekanavan kautta.

IKI2035- Ikäihmisten palvelujen kehittämishjelma on pykälän liitteenä.

Ehdotus

Esittelijä: Marina Erhola

Aluehallitus päättää

- merkitä IKI2035- ikäihmisten palvelujen kehittämishjelma -luonnoksen tiedoksi,
- lähettää ohjelmaluonnoksen laajalle kuulemiskierrokselle YT -elimelle, vaikuttamistoimielimille, valiokunnille ja aluehallituksen jaostoille,
- edellyttää, että ohjelmaluonnos ja siihen tehdyt täydennysehdotukset tuodaan aluehallituksen hyväksyttäväksi lokakuussa 2023. Lisäksi laaditaan erillinen kooste kuulemiskierroksen kommentteista.

Kokouskäsitely

Kuultiin asiantuntijana palvelulinjajohtaja Päivi Tryykiä, joka poistui kokouksesta ennen päätöksentekoa.

Milka Hanhela teki lisäyksesityksen: "Ikäihmisten palvelujen kehittämisen jatkosuunnittelussa huomioidaan palvelujen toteutuneen käytön lisäksi myös toteutumaton palvelukysyntä, mukaan lukien jonotustilanne eri palveluihin. Ikäihmisten palvelujen rakenteen muutosten mahdolliset vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon arvioidaan etukäteen ja otetaan huomioon."

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Kannatus: Jouni Sirén, Olga Haapa-aho. Puheenjohtajan äänestysesitys: Hanhelan lisäsesityksen hyväksyntä JAA, lisäsesityksen hylkäys EI. Hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 6 JAA- ääntä ja 7 EI- ääntä. Lisäsesitys hylättiin.

Katariina Pylsy teki lisäsesityksen: "Esitän, että vanhuspalvelun suunnitelma lähetetään lausunnonlempi yliopistolle." Kannatus: Leena Kostiainen, Sari Tanus, Milka Hanhela.

Arja Laitinen saapui kokoukseen pykälän käsittelyn aikana. Varajäsen Ulla Kampman poistui kokouksesta.

Puheenjohtaja ilmoitti, että aluehallitus pitää neuvottelutauon (klo 10.40-10.55).

Pylsy peruutti tekemänsä lisäsesityksen.

Äänestykset

Hanhelan lisäsesityksen hyväksyntä JAA, hylkäys EI

Jaa

Pekka Järvinen
Milka Hanhela
Hanna Laine
Olga Haapa-aho
Jouni Sirén
Arja Laitinen

Ei

Marko Jarva
Katariina Pylsy
Lassi Kaleva
Jari Andersson
Kari-Matti Hiltunen
Leena Kostiainen
Sari Tanus

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Aluehallitus, 09.10.2023, § 267

Valmistelijat / lisätiedot:

Arto Ranta, STRATEGIAJOHTAJA, arto.ranta@pirha.fi

Päivi Tryyki, IKÄIHMISTEN JA VAMMAISTEN PJOH, paivi.tryyki@pirha.fi

Liitteet

- 1 Yhteenveto kommentaista ja lausunnoista palveluiden verkoston kehittämiseen
- 2 Vähän palveluita käyttävien valiokunnan lausunto IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelmaluonnoksesta
- 3 Monipalveluvaliokunnan lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelmaluonnoksesta

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

- 4 Tulevaisuus- ja strategiavaliokunnan lausunto IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnoksesta
- 5 Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunnan lausunto IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnoksesta
- 6 Vanhusneuvoston kommentit IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnokseen
- 7 SuPerin lausunto 82,83,84,85 §
- 8 Tehy kommentit 82,83,84 §
- 9 Pöytäkirjan ote-Vanhusneuvosto - 18.09.2023
- 10 Pöytäkirjan ote-Vammaisneuvosto - 25.09.2023
- 11 Pöytäkirjan ote-Yhteistoimintaelin - 26.09.2023
- 12 Pöytäkirjan ote-Nuorisovaltuusto - 28.09.2023
- 13 Pöytäkirjan ote-Henkilöstöjaosto - 25.09.2023
- 14 Pöytäkirjan ote-Asiakkuus- ja laatujaosto - 02.10.2023
- 15 Pöytäkirjan ote-Konserni- ja toimitilajaosto - 03.10.2023
- 16 Pöytäkirjan ote-Monipalveluvaiokunta - 20.09.2023
- 17 Pöytäkirjan ote-Vähän palveluita käyttävien vaiokunta - 20.09.2023
- 18 Pöytäkirjan ote-Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaiokunta - 21.09.2023
- 19 Pöytäkirjan ote-Tulevaisuus- ja strategiavaiokunta - 28.09.2023
- 20 IKI2035 ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos
- 21 Eriävä mielipide, Järvinen

Aluehallitus päätti 18.9.2023 § 244 merkitä IKI2035 - Ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnoksen tiedoksi ja lähettää selvityksen laajalle kuulemiskierrokselle YT-elimelle, vaikuttamistoimielimiin, vaiokunnille ja aluehallituksen jaostoilte. Aluehallitus edellytti, että selvitys ja siihen tehdyt täydennysehdotukset tuodaan aluehallituksen hyväksyttäväksi lokakuussa 2023. Lisäksi laaditaan erillinen kooste kuulemiskierroksen kommenteilte.

Luonnoksen esittelyteksti on aluehallituksen käsittelyssä 18.9.2023. Luonnos on tämän pykälän liitteenä.

Kommentointikierros on tuottanut runsaasti asukas- ja muita palautteita, ja toimielimet sekä vaiokunnat ovat antaneet lausuntonsa. Luonnosta on käsitelty kolmessa asukastilaisuudessa ja Pirhan ylimmän johdon ja kuntien ylimmän johdon kokouksessa ja palautteet ovat mukana kommenteilte. Luonnos on käsitelty myös henkilöstön kanssa.

Pykälän liitteenä ovat kaikki 4.10.2023 mennessä tulleet hyvinvointialueen jaostojen, vaiokuntien, vaikuttamistoimielimien, YT-elimien ja henkilöstöjärjestöjen kommentit ja palautteet sekä pöytäkirjojen otteet.

Palvelujen verkoston suunnitelmasta annetuista kommenteilte, palautteista ja lausunnoista on valmisteltu kooste ja johtopäätökset jatkovalmistelua varten on liitteenä.

Asukastilaisuuksia järjestettiin yhteensä kolme ajanjaksolla 19.9.-2.10.2023. Lisäksi Pirhan sivuilla asukkailla on mahdollisuus antaa suoraa palautetta palvelujen verkostosta pirha.fi/palaute -sivuston palautelomakkeella, palveluverkkosivulla tai toimipisteissä palautelomakkeella. Palvelujen verkostosta järjestetään erillinen kysely 9.10.- 22.10.2023 ja näiden vastaukset ovat käytettävissä 20.11.2023 alkavalla viikolla.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Palvelujen verkoston suunnitelmasta annettuja ja kirjaamon kautta tulleita kommentteja, palautteita ja lausuntoja viedään valmistelun aikana hyvinvointialueen nettisivulle [Palveluverkko - pirha.fi](https://www.pirha.fi), josta ne ovat saatavilla.

Jatkovalmistelussa hyödynnetään kommenttien, palautteiden ja lausuntojen yksityiskohtaiset palvelujen sisältöihin liittyvät ehdotukset.

Ehdotus

Esittelijä: Marina Erhola

Aluehallitus päättää

- merkitä tiedoksi liitteenä olevaan selvitykseen annetut kommentit ja lausunnot sekä niiden perusteella laadittu kooste ja johtopäätökset huomioonotettavaksi jatkovalmistelussa,
- oikeuttaa jatkamaan IKI2035- Ikäihmisten palvelujen kehittämissuunnitelman valmistelua liitteenä olevan luonnoksen pohjalta.

Kokouskäsitely

Kuultiin asiantuntijoina sosiaali- ja terveystoimintajohtaja Taru Kuosmasta, toimialuejohtaja Mari Ollinpoikaa sekä toimialuejohtaja Tuula Jutilaa. Ollinpoika ja Jutila poistuivat kokouksesta ennen päätöksentekoa.

Hallintolain 28.1 §:n 5. kohdan mukaan henkilö on esteellinen, jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa. Hallintolain 28.1 § 7 kohdan mukaan henkilö on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa vaarantuu muusta erityisestä syystä. Hyvinvointialueella noudatetaan esteellisyysperusteiden arvioinnissa varovaisuusperiaatetta.

Merkittiin, että aluehallituksen jäsen Arja Laitinen toimii hyvinvointialue Hali ry:ssä johtajana, hoiva ja osaaminen sekä tällä hetkellä yhdistyksen väliaikaisena toimitusjohtajana. Yhdistys edustaa yksityistä sosiaali- ja terveystoimintaa. Puheenjohtaja totesi, että pykälissä 267-269 käsiteltävien suunnitelmien voidaan katsoa koskevan yksityisten palvelujen tuottajien erityisiä etuja sillä tavalla, että Laitinen olisi ko. pykälissä esteellinen.

Merkittiin Laitisen ilmoitus, ettei hän katso itseään esteelliseksi, jolloin puheenjohtaja esitti, että aluehallitus päättää Laitisen mahdollisesta esteellisyydestä. Jäsen Pekka Järvinen ilmoitti olevansa eri mieltä Laitisen esteellisyydestä. Puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä.

Puheenjohtajan äänestysesitys koskien pykälää 267 - 269. Arja Laitisen esteellisyys JAA, ei esteellinen EI. Hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 11 JAA- ääntä, 1 EI- ääni ja 1 TYHJÄ- ääni. Aluehallitus totesi Arja Laitisen esteelliseksi §:n 267-269 käsittelyssä.

Varajäsen Ulla Kampman saapui kokoukseen §:n 267-269 käsittelyiden ajaksi.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Milka Hanhela teki ponsiesityksen: "Jatkovalmistelussa tuodaan esille lausunnoissa peräänkuulutetut taustatiedot sekä vaikutusten arvioinnit. Lisäksi laaditaan suunnitelmat sille, kuinka asukkaiden perusoikeuksien toteutumista sekä palveluiden laatua seurataan muutosten edetessä." Kannatus: Jouni Sirén.

Puheenjohtajan äänestysesitys: Hanhelan ponsiesityksen hyväksyntä JAA, hylkäys EI. Hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 4 JAA- ääntä ja 9 EI- ääntä. Ponsiesitys hylättiin.

Äänestykset

Arja Laitisen esteellisyys JAA, ei esteellinen EI

Jaa

Marko Jarva
Jari Andersson
Olga Haapa-aho
Milka Hanhela
Hanna Laine
Leena Kostiainen
Sari Tanus
Jouni Sirén
Lassi Kaleva
Katariina Pylsy
Kari-Matti Hiltunen

Ei

Pekka Järvinen

Tyhjä

Ulla Kampman

Hanhelan ponsiesityksen hyväksyntä JAA, hylkäys EI

Jaa

Ulla Kampman
Milka Hanhela
Jouni Sirén
Olga Haapa-aho

Ei

Jari Andersson
Marko Jarva
Lassi Kaleva
Katariina Pylsy
Leena Kostiainen
Pekka Järvinen
Kari-Matti Hiltunen
Sari Tanus
Hanna Laine

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Eriävä mielipide

Pekka Järvinen ilmoitti eriävän mielipiteen Laitisen esteellisyyttä koskevaan päätökseen pykälien 267-269 osalta. Perustelut liitettiin pöytäkirjaan.

Esteellisyys

Aluehallitus totesi Arja Laitisen esteelliseksi asian käsittelyssä (HL 28 § 1 mom 5 kohta, HL 28 § 1 mom 7 kohta, Hali ry:n toimitusjohtaja, yleisjääviys) ja Laitinen poistui kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi (klo 8.56-10.55).

Aluehallitus, 20.11.2023, § 319

Valmistelijat / lisätiedot:

Päivi Tryyki, IKÄIHMISTEN JA VAMMAISTEN PJOH, paivi.tryyki@pirha.fi

Liitteet

- 1 IKI2035- ohjelma
- 2 Yhteenveto lausunnoista ja kommentaista
- 3 Asukaskyselyraportin tulokset
- 4 Eriävä mielipide Hanhela, Sirén §319 20.11.2023

IKI2035- ohjelman valmistelun tausta ja valtion ohjaus

Aluevaltuuston hyväksymä hyvinvointialuestrategia määrittää pitkän aikavälin tavoitteet ja palvelustrategian ylätason linjaukset vuosille 2023–2025. Strategian neljä tärkeää ovat tärkeintä ihminen, yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut, hyvinvoivat työntekijät sekä yhdessä yhteentoimiva hyvinvointialue.

Aluehallitus hyväksyi strategian toimeenpano-ohjelman 14.2.2023. Toimeenpano-ohjelma muodostaa kokonaisuutena toiminnallisen uudistamisohjelman. Strategian toimeenpano-ohjelmaan sisältyy merkittäviä erillisiä kokonaisuuksia, joista päätetään hallintosäännön määrittämin päätösvaltuuksin. Näitä kokonaisuuksia ovat strategiset ohjelmat ja suunnitelmat, joihin kuuluvat palvelujen verkoston suunnitelmat ja palvelulinjakohtaiset toimeenpanosuunnitelmat. Toimeenpano-ohjelma ja siihen sisältyvät ohjelmat ja suunnitelmat luovat raamit ja tiekartan Pirkanmaan hyvinvointialueen ensimmäisen aluevaltuustokauden toiminnalle. Toimeenpano-ohjelma muodostaa erittäin merkittävän välineen systemaattisen muutoksen mahdollistamiseksi. Ohjelman tavoitteena on palvelujärjestelmän taloudellinen ja toiminnallinen kestävyys ja investointikyky tulevaisuuden kannalta välttämättömiin kohteisiin.

Hyvinvointialueella on lakiin perustuva velvollisuus vastata lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta sekä tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä.

Hyvinvointialueille myönnetään valtion rahoitusta hyvinvointialueen asukasmäärän, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden, asukastiheyden, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden, saaristoisuuden, saamenkielisyyden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien ja pelastustoimen riskitekijöiden perusteella hyvinvointialueiden rahoituslain mukaisesti. Hyvinvointialue päättää saamansa valtion rahoituksen kohdentamisesta tehtäviensä hoitamiseen.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä.

Ohjaavat ministeriöt; sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö (VM) ja Sisäasianministeriö (SM) ovat antaneet hyvinvointialueelle tiukat velvoitteet huolehtia talouden tasapainottamisesta. Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelmalla ja siihen sisältyvillä palvelureformeilla on merkittävä rooli ministeriöiden kanssa käytävissä ohjausneuvotteluissa. Valtiovarainministeriö on myös korostanut toimeenpano-ohjelmien tärkeyttä hyvinvointialueiden talouden tasapainottamisessa.

Pirkanmaan hyvinvointialueen, STM:n, VM:n ja SM:n ohjausneuvottelussa 27.10.2023 ministeriöt ovat antaneet ohjeet, joissa edellytetään, että Pirkanmaan hyvinvointialue jatkaa määrätietoisesti palvelureformin toimeenpanoa. Lisäksi VM:n lisälainavaltuuksia koskevassa hallintopäätöksessä 2.11.2023 investointien rahoitukseen tarvittava lisälainan myöntäminen on sidottu siihen, että hyvinvointialue päättää talouden tasapainottamisohjelmasta ja käynnistää sen toimeenpanon. Päätöksen mukaan ohjelman tulee sisältää vuosittaiset euromääräiset tulosta ja lainanhoitokyyä kuvaavat tavoitteet, joiden toteutumista seurataan. Tasapainottamistavoitteen tulee olla sellainen, joka varmistaa hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn ja mahdollisuuden järjestää lakisääteiset palvelut. Tasapainottamisohjelma tulee toimittaa valtiovarainministeriölle 29.12.2023 mennessä. [Valtioneuvoston päätös Pirkanmaan hyvinvointialueen vuoden 2024 lainanottovaltuuden muuttamisesta](#)

Aluehallitus on 11.9.2023 osavuosikatsauksen (1-6) yhteydessä todennut, että talouden tilannekuva on huonontunut merkittävästi. Aluehallitus on päättänyt, että talouden tasapainottaminen edellyttää palvelurakennereformin jatkamista. Lähtökohdana talouden tarkastelulle on vähintään 2 % vuosittaisten tuottavuushyötyjen löytäminen. Aluehallitus on päättänyt 42 miljoonan euron säästötavoitteesta vuodesta 2024 alkaen.

Valmisteluprosessi

Palvelujen uudistamisen ja palvelujen verkoston suunnittelun pohjaksi aluevaltuusto hyväksyi 14.8.2023 (69 §) palveluverkon kehittämisen periaatteet. Periaatteet sisältävät palvelujen verkoston kehittämistä linjaavat yleiset periaatteet sekä palvelukohtaiset palvelujen verkoston kehittämisen periaatteet. [Palveluverkon kehittämisen periaatteet | Pirkanmaan hyvinvointialue \(cloudnc.fi\)](#)

Aluehallitus päätti 18.9.2023 § 244 merkitä IKI2035 - Ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnoksen tiedoksi ja lähettää selvityksen laajalle kuulemiskierrokselle YT-elimelle, vaikuttamistoimielimiin, valiokunnille ja aluehallituksen jaostoille. Aluehallitus edellytti, että selvitys ja siihen tehdyt

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

täydennysehdotukset tuodaan aluehallituksen hyväksyttäväksi lokakuussa 2023, ja että kuulemiskierroksen kommentteista laaditaan erillinen kooste.

Komentointikierros tuotti runsaasti asukas- ja muita palautteita, ja toimielimet, valiokunnat ja vaikuttamistoimielimet antoivat lausuntonsa. Luonnosta käsiteltiin kolmessa asukastilaisuudessa sekä hyvinvointialueen johdon ja kuntien poliittisen sekä virkajohdon kokouksessa 27.9.2023. Luonnosta käsiteltiin lisäksi henkilöstöinfoissa 13.9. ja 21.9.2023.

Aluehallitus päätti 9.10.2023 § 267 merkitä tiedoksi selvitykseen annetut kommentit ja lausunnot sekä niiden perusteella laaditun koosteen ja johtopäätökset huomioonotettavaksi jatkovalmistelussa sekä oikeutti jatkamaan IKI2035- Ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelman valmistelua käsittelyssä olleen luonnoksen pohjalta.

Asukkaiden kuuleminen, muut lausunnot ja kommentit

Hyvinvointialue toteutti kesällä 2023 asiakaskyselyn, jonka tulokset on esitetty aluehallitukselle. Tämä kysely on ollut mukana aluevaltuuston päättäessä palveluverkon kehittämisen periaatteista. Sen jälkeen on toteutettu muita asukaskyselyjä.

Palvelujen verkostosta järjestettiin asukaskysely 9.-22.10.2023. Vastaukset ja niiden yhteenveto on liitteenä.

Ikäihmisten palveluja koskevaan osioon vastasi 1167 henkilöä. Tiivistys vastauksista: vastaajat antoivat ikäihmisten asumispalveluista kouluarvosanan 6,8. Yli 80-vuotiaat antoivat palveluille korkeimman arvosanan (7,3). Ikäihmisten kotona asumista tukevien palvelujen kehittämisessä kotiin annettavien palvelujen kuten kotihoidon kehittäminen on tärkein tekijä kaikissa ikäryhmissä. Ympäri vuorokautinen palveluasuminen (38 %) ja omassa kodissa asuminen (37 %) pidettiin parhaiten sopivana asumismuotona toimintakyvyn laskiessa.

Liitettä ” Kooste kommentteista ja lausunnoista palveluiden verkoston kehittämiseen” on täydennetty 1.11.2023 saakka saapuneilla lausunnoilla ja kommentteilla. Ko. liitteestä päätöksenteon pohjana on nyt IKI2035- ohjelmaan liittyvät lausunnot ja kommentit.

Saadut kommentit, lausunnot ja asukaskyselyn palautteet ja ehdotukset huomioidaan palvelukokonaisuuksien yksityiskohtaisessa jatkovalmistelussa.

Aluehallituksen käsittelyssä 9.10.2023 olleeseen IKI2035- ohjelmaan ei tässä vaiheessa esitetä konkreettisia muutoksia.

Keskeiset johtopäätökset

Koulutettuja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia ei ole tarjolla normien ja asetusten vaatimaa määrää ja tästä syystä nykyistä palvelurakennetta tulee muuttaa. Henkilöstön saatavuus ei ole eläköitymisen ja alalle valmistuvien määrän ennusteiden valossa helpottumassa.

Ilman palvelurakennemuutosta ikääntyneiden sosiaalipalvelujen kustannukset kasvaisivat sadoilla miljoonilla euroilla tällä vuosikymmenellä.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Vahvistamalla ennalta ehkäiseviä ja matalan kynnyksen palveluja mukaan lukien neuvonta ja ohjaus, kehittämällä ja monipuolistamalla kotiin vietäviä palveluja ja lisäämällä yhteisöllistä asumista voidaan vähentää tarvetta raskaammalle ympärivuorokautiselle palveluasumiselle ja hillitä kustannusten kasvua.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen antaman ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta sekä saavutettavuutta vahvistetaan.

Kotona asumista tukevia palveluja sekä eri asumisen muotoja suunnitellaan siten, että niitä on Pirkanmaan väestöpohjaan suhteutettuna oikeanlainen määrä, jotta asiakas saa toimintakykynsä nähden oikea-aikaista ja oikein mitoitettua palvelua.

Ikääntyneiden pitkäaikainen laitoshoido lakkautetaan.

Henkilöstön resursseja ja saatavuutta tarkastellaan myös henkilöstörakenteen ja osaamisen kautta.

Sosiaali- ja terveystalvuuja tuottavien (Pirha, yksityiset toimijat sekä kolmas sektori ja muut yhteisöt) toimijoiden yhteistoimintaa parannetaan palvelukokonaisuuksien sujuvuuden varmistamiseksi.

Yhteistyötä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa vahvistetaan tilatarpeiden suunnittelussa ja toimeenpanossa.

Yhteistoimintaneuvottelut

IKI2035- ohjelmaluonnoksessa on esitetty ylätasolla oleva vaikutusten arviointi. Toimeenpano-ohjelman tarkentuessa vaikutusten arviointia tullaan syventämään tapauskohtaisesti muun muassa palveluverkon osalta.

IKI2035- ohjelmaan liittyvä palveluverkkoselvitys valmistuu vuoden 2023 aikana ja selvityksen pohjalta tehtävät konkreettiset ehdotukset tämän jälkeen. Palveluverkkoselvityksestä johdettava kustannusarviointi voidaan tehdä vasta konkreettisen toimeenpanosuunnitelman etenemisen myötä.

Aluehallitus on käynnistänyt yhteistoimintaneuvottelut 11.9.2023. Tämän pykälän sisältämä ohjelma on sisältynyt päättyneisiin yhteistoimintaneuvotteluihin. Aluehallitus päättää erillisellä päätöksellä neuvottelujen perusteella mahdollisesti toimeenpantavista henkilöstövaikutuksista ja toimenpiteistä 20.11.2023.

Liitteenä IKI2035- ohjelma, kooste kommenttien yhteenvedosta ja asukaskyselyraportin tulokset.

Ehdotus

Esittelijä: Marina Erhola

Aluehallitus päättää

- hyväksyä IKI2035- ohjelman toimeenpantavaksi
- todeta, että aluehallitus tarkistaa ohjelmaa tarvittaessa

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

- saattaa palveluverkon periaatteiden pohjalta hyväksytyn ohjelman tiedoksi aluevaltuustolle 15.1.2024 talousarvion ja –suunnitelman 2024-2026 käsittelyn yhteydessä

Kokouskäsittely

Pekka Järvinen, Katariina Pyly, Lassi Kaleva, Marko Jarva ja Olga Haapa-aho ottivat paikkansa kokouksessa.

Kuultiin asiantuntijoina sosiaali- ja terveystoiminnan Taru Kuosmasta ja palvelulinjajohtaja Päivi Tryykiä. Tryyki poistui kokouksesta asian käsittelyn jälkeen.

Milka Hanhela teki IKI2035- ohjelman palautusesityksen. Kannatus: Jouni Sirén.

Puheenjohtajan äänestysesitys: Asian palauttaminen valmisteluun JAA, asian käsittelyn jatkaminen Ei. Hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 2 JAA- ääntä ja 11 Ei- ääntä. Palautusesitys hylättiin ja asian käsittelyä jatkettiin.

Hanna Laine teki muutosesityksen toiseen päätösponteen:

”Aluehallitus päättää,

- että aluehallitus seuraa ja tarvittaessa korjaa IKI2035-ohjelmaa puolivuositain huomioiden toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset, väestöennusteen kehittymisen ja väestön palvelutarpeen muutokset, mukaan lukien muistisairaudet. Mikäli tulorahoitus kasvaa nykyisestä virka-arviosta talouden sopeuttamiskaudella 2023-2026, hallitus ottaa IKI2035-ohjelman uudelleen tarkasteltavaksi. Raportissa seurataan myös palveluiden piiriin pääsyä ja jonotilannetta. Asiasta raportoidaan myös valtuustoa.”

Kannatus: Pekka Järvinen, Sari Tanus, Leena Kostiainen, Katariina Pyly, Lassi Kaleva, Olga Haapa-aho. Puheenjohtaja tiedusteli aluehallitukselta, voidaanko muutosesitys hyväksyä yksimielisesti. Hyväksyttiin yksimielisesti.

Milka Hanhela ja Jarmo Takala poistuivat kokouksesta pykälän käsittelyn jälkeen.

Kokouksessa pidettiin tauko klo 11.00-11.10 pykälän käsittelyn jälkeen.

Äänestykset

Asian palauttaminen valmisteluun JAA, asian käsittelyn jatkaminen Ei

Jaa

Jouni Sirén

Milka Hanhela

Ei

Lassi Kaleva

Leena Kostiainen

Olga Haapa-aho

Marko Jarva

Hanna Laine

Ulla Kampman

Katariina Pyly

Pekka Järvinen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Jari Andersson
Kari-Matti Hiltunen
Sari Tanus

Päätös

Aluehallitus päättää

- hyväksyä IKI2035- ohjelman toimeenpantavaksi
- että aluehallitus seuraa ja tarvittaessa korjaa IKI2035-ohjelmaa puolivuositain huomioiden toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset, väestöennusteen kehittymisen ja väestön palvelutarpeen muutokset, mukaan lukien muistisairaudet. Mikäli tulorahoitus kasvaa nykyisestä virka-arviosta talouden sopeuttamiskaudella 2023-2026, hallitus ottaa IKI2035-ohjelman uudelleen tarkasteltavaksi. Raportissa seurataan myös palveluiden piiriin pääsyä ja jonotilannetta. Asiasta raportoidaan myös valtuustoa.
- saattaa palveluverkon periaatteiden pohjalta hyväksytyn ohjelman tiedoksi aluevaltuustolle 15.1.2024 talousarvion ja -suunnitelman 2024-2026 käsittelyn yhteydessä

Eriävä mielipide

Milka Hanhela ja Jouni Sirén jättivät eriävän mielipiteen koskien aluehallituksen päätöstä jättää IKI2035-ohjelma palauttamatta valmisteluun. Perustelut liitetään pöytäkirjaan.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Nähtävillä Pirkanmaan hyvinvointialueen verkkosivulla pirha.cloudnc.fi 23.11.2023

Otteen oikeaksi todistaa

Tampere
24.11.2023

Katri Lielahi
HALLINTOASSISTENTTI

Tiedoksianto asianosaiselle

Päätös on lähetetty sähköpostitse 24.11.2023

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pirkanmaan hyvinvointialue 24.11.2023 klo 15:20. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Oikaisuvaatimus

§319

Oikaisuvaatimusohje

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä hyvinvointialueen jäsen (Laki hyvinvointialueesta 142 §).

Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa järjestettyjä tehtäviä koskevasta päätöksestä oikaisuvaatimuksen saa tehdä myös yhteistoimintaan osallinen hyvinvointialue ja sen jäsen (Laki hyvinvointialueesta 142 §).

Oikaisuvaatimus on toimitettava Pirkanmaan hyvinvointialueen kirjaamoon viimeistään oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Pirkanmaan hyvinvointialue, kirjaamo
Postiosoite: PL 272, 33101 Tampere
Käyntiosoite: G-rakennus, Nivelkatu 5, 1. krs, kirjaamo
Sähköpostiosoite: kirjaamo@pirha.fi

Huom. Sähköpostitse ei suositella lähetettävien henkilötietoja tai salassapidettäviä tietoja sisältäviä viestejä.

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin kello 9.00–14.30.

Oikaisuvaatimuksen voi tehdä myös hyvinvointialueen sähköisessä asiointissa: www.pirha.fi/sahkoinen-asiointi (Asioi hallinnon kanssa).

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan oikaisua
- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero. Päätöksen sähköistä tiedoksiantoa varten tekijä voi ilmoittaa sähköpostiosoitteensa.

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä. Oikaisuvaatimuksen tulee olla perillä oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen edellä mainitun kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Hyvinvointialueen jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, kolmen päivän kuluttua sähköpostin lähettämisestä tai saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Tiedoksiantopäivää tai sitä päivää, jona päätös on asetettu nähtäväksi, ei lueta määräaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona virastot ovat suljettuna, valitusasiakirjat saa toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.